

“Valiler ve Kaymakamlar, genelde mülki idareciler devletin en önemli unsurlarından biridir”

Türk İdareciler Derneğinin muhterem üyeleri, çok değerli konuklar, muhterem arkadaşlarım;

Benim için Türk İdareciler Derneğinde böyle elit bir topluluk önünde konuşma yapmak hakikaten bir mutluluk, Tabii bu konuşmam sırasında, mümkün olduğu kadar memleketimizde neler oluyor, neler yapılıyor; bunları da buranın atmosferine yaraşır bir tarzda anlatmaya gayret edeceğim.

Biz iktidara geldiğimiz günden bu tarafa personel rejimimizde önemli yenilikler yapmaya gayret ettik. Hatta dikkat edilirse, geçen sene bu maksatla, Türkiye Büyük Mil-

Ben, memleketimizde meselelerin kavgayla, münakaşayla çözüleceği kanaatinde değilim. Hiçbir zaman da çözülmemiştir. Onun için inancım şudur; Biz meseleleri daima sûhuletle, dikkatle ve insanlarımıza anlata anlata çözmek mecburiyetindeyiz ve onların desteğini alarak çözmek mecburiyetindeyiz.

* 10 Ocak 1987 Yılında 8. Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL'ın 10 Ocak İdareciler Gününde Yaptığı Konuşma

let Meclisinden ikinci defa bir yetki aldık. Bunun sebebi şudur; Taa işin başından beri, idarenin reorganizasyonu, bunu başarıyla ulaştırabilmek için de, başta idareciler olmak üzere, bütün personele devlette çalışan insanlara önem vermek. Bu bizim ta eski yıllardan beri düşüncelerimiz içinde vardır, yeni bir şey değildir. Daha 1973 senesinde Amerika Birleşik Devletlerinde, Dünya Bankasında çalıştığım yıllarda, o zaman Türkiye'ye gönderdiğim bir raporda da, bu konular epey etraflı bir şekilde anlatılmıştır. Türk Devletinin personeline bakma gücü vardır. Daha iyi ücret verme gücü vardır (O tarihler için söylüyorum) ve bunu yaparken de, ekonomik dengeleri eskisi gibi sarsmasına da lüzüm yoktur; gayet rahat bir şekilde Türkiye meseleyi halleder. Hatta, benim kanaatim, evvel emirde yapacağımız işlerden bir tanesi de, yukarıdan aşağıya bu sistemi gözden geçirmek, idareciye gereken önemi vermek lazımdır.

Dikket edilirse, icraata başladığımız ilk yıldan itibaren bu sahada çok geniş imkanlar, yani yetkilerle beraber imkanlar da getirilmiştir.

Bir kere, hemen şunu söyleyeyim; Valiler ve Kaymakamlar, genelde mülki idareciler devletin en önemli unsurlarından biridir. Devleti temsil ederler, aynı zamanda bir çok meseleyi yerinde çözenler, hakikaten onlara gerekli, sorumluluklarla beraber, yetkilerle beraber, gerekli imkanlar da verilirse, bir çok meseleyi çok daha kolay halledebileceğimizi her zaman düşündük.

Tabii, bazı konular vardır ki, birden halledemezsiniz. Türkiye'nin gelişme çizgisi içerisinde belli engeller vardır. Bunları da bir kavga ortamına çekip, o engelleri aşmaya kalkmak da doğru değildir. Onu zaman içerisinde yumuşatarak, yani bir bakıma meseleleri zaman içerisinde iyi bir program tahtında çözerek götürmek lazımdır. Bu da bizim geçtiğimiz 30-

35 senede tecrübe aldığımız hususlardan bir tanesidir.

Ben, memleketimizde meselelerin kavgayla, münakaşayla çözüleceği kanaatinde değilim. Hiçbir zaman da çözülmemiştir. Onun için inancım şudur; Biz meseleleri daima sühuletle, dikkatle ve insanlarımıza anlata anlata çözmek mecburiyetindeyiz ve onların desteğini alarak çözmek mecburiyetindeyiz.

İlk yaptığımız değişikliklerden bir tanesi, devletin yönetiminde bulunanlara, idarecilere imkan sağlamak oldu. İşte, ek gösterge sistemlerini bu şekilde getirdik; normalin üzerindeki ek göstergeleri böyle getirdik. Arkasından muayyen tazminatlar meselesi çıktı. Makam tazminatları. Tabii, birden bire ilk düşündüğümüzü yapamayız, demin de söylemeye çalıştım, bazı şeyler kademe kademe yapılır. Çürkü, her şeyi birden yapmaya kalkarsanız geriye dönüş ihtimali belirir; ama adım adım yaptık. Mesela, bugün son çıkardığımız kararnameyle Valiler bu işin içerisine katıldı, eksiklerimiz var, onu da düzeltteceğiz, onu da biliyorum. hemen söyleyeyim. Merkez Valilerini de ilave edeceğiz. Aynı şartlarda olan merkez Valilerini de ilave edeceğiz, bu konular bize gelmiştir, ilave edeceğim dedim. Yargıtay ve Sayıştay üyelerini de ilave edeceğim. Çünkü, bu memleketin özellikle yüksek derecedeki hakimlerine daha büyük saygı göstermek mecburiyetindeyiz. Onu da biliyorum. Tübbi, başka konular da var, onları burada açıklamak istemiyorum; ama üzerinde çalıştığımız, bu konuyu biraz daha yukarıya doğru götüren bazı meseleleri çözüme kavuşturacağız.

Bütün bunların yapılmasındaki gaye nedir? Bütün bunların yapılmasındaki gaye, çalışan insana, yöneten insana rahatlık vermektedir. Mesela ben şunu biliyorum; Üç senedir geziyoruz, her gittiğimiz yerde Valilerle, Kaymakamlarla konuşuyo-

“Türk Devletinin personeline bakma gücü vardır. Daha iyi ücret verme gücü vardır ve bunu yaparken de, ekonomik dengeleri eskisi gibi sarsmasına da lüzüm yoktur; gayet rahat bir şekilde Türkiye meseleyi halleder. Hatta, benim kanaatim, evvel emirde yapacağımız işlerden bir tanesi de, yukarıdan aşağıya bu sistemi gözden geçirmek, idareciye gereken önemi vermek lazımdır.”

ruz. halkın, tabiatıyla Vali'ye Kaymakama büyük saygısı vardır. Türk idaresinde bi böyledir; ama Valinin veya Kaymakamın elinde biraz daha iyi imkan olursa, devleti orada çok daha güzel temsil eder; onu da biliyoruz.

Zannediyorum birçok arkadaşımız, bilhassa şu son çıkardığımız Sosyal Dayanışmayı Geliştirme Kanununun, özellikle devletin gücünü en ücra noktaya kadar götürebilme bakımından, Valimizin, kaymakamımızın itibarını yukarıya çıkarma bakımından, önemli rollerden birini oynayacağını düşünüyor; oynamaktadır, oynamaktadır.

Bu kısmında, biraz da memleketimizin genel meselelerinden bahsetmek istiyorum, bunlarla ilgili olarak neler yapıyoruz. Neler yapmamız lazım?

Şimdi meseleyi şöyle mütalaa edeceğim; Bir, dış siyasi ilişkiler var; bir ekonomik ve sosyal meselelerimiz

var. Tabii, iç siyasete girmek istiyorum. yanlış tefsir edilebilir; belki de endirekt olarak temaslarım olabilir.

Türkiye, dikkat edilirse, etrafında 8 tane ülke olan, coğrafi pozisyonu bakımından fevkalade ender ülkelerden birisidir. Hiç bir ülkenin etrafında bizim olduğu kadar çok komşu yoktur; en çok üç tane dört tane komşusu vardır.

Biz iktidara geldiğimiz sıralarda veya evvelki yılları nazari itibare alırsanız, bizim hemen hemen bu ülkelerle bazı problemlerimiz vardı. Tabii, ülkelerin birbiriyle komşu olunca problemleri olacaktır. Yani olmaz diye bir şey söyleyemem. Ama bu problemler eğer ülkeleri rahatsız edecek seviyelere geliyorsa, onda yanlışlık var demektir.

Türkiye sulhçu bir ülkedir. Atatürk'ün söylediği gibi. "Yurtta sulh, cihanda sulh" Bu politikayı takip ederseniz, yurt içinde sulhu yerine getirirseniz memleketin gelişmesine en büyük katkıyı sağlarsınız; kanaatim odur.

Şunu hemen ifade edeyim, demin de söylemeye çalıştım; gelişmenin temelinde kalkınmanın temelinde bir istikrar ortamı yatar. Memlekette istikrar varsa, sulh, sükün varsa, gelişme için vasat tamam demektir ve dikkat edilirse, bir memleketin gelişmesini bozmak isteyenler ilk önce o memleketin içinde sulhü bozmaya

çalışırlar. Dışarıdan bazı komşularıyla arasını açmaya çalışırlar. Biz bunları çok gördük. Onun için, bugünkü meselelere baktığımız zaman bugünkü meselelerde de hep unutmayaacağımız bir noktayı bilhassa belirtmek istiyorum. Memleket içerisinde sulhun temini, istikrarın temini ve komşularımızla iyi münasebetimizin devam etmesi Türkiye'de gelişme için temel şartlardan bir tanesidir. Komşularımızla kavgaya tutuşmanın veya şu veya bu şekilde kötüleşmenin Türkiye'ye bir fayda getireceği kanaatında değilim. İçimizde bir takım sıkıntılarımız ve istikrarsızlıklar olursa, bunun da Türkiye'ye bir fayda getireceği kanaatında değilim.

Tabii şunu her zaman söyleriz. Hiçbir zaman bir tartışma ortamından ama makul, dikkatli, kavgaya gitmeyen bir tartışma ortamından da hiç bir şekilde korkmaya mahal yoktur. İster soldan gelsin, ister sağdan gelsin, bunu defalarca ifade etmeye çalıştım. Memleketimizde artık öyle noktaya gelmişizdir ki, bu gibi meseleleri- ama uygar bir atmosfer içerisinde, medeni bir tutum içerisinde her zaman münakaşa etmemiz mümkündür; münakaşadan da hiçbir zarar geleceğini zannetmiyorum.

Muhterem idareciler, Türkiye gelişen bir ülke; tabii ki, yılların getirdiği problemler var. Sizler şehirlerde şehir merkezlerinde özellikle Valilik veya Kaymakamlıklar yaptınız. Tüm köyleri gezdiniz, dolaştınız. Memleketimizin problemlerini belki en yakından bilen insanlarsınız. Türkiye'nin tabii bir genel kalkınma meselesi var. Ama "Genel kalkınma" deyince, sadece bir gelişme hızıyla meseleyi çözmemiz mümkün değildir. Yani, alıp, "Gelişme hızımız şu olursa her şeyimizi hallederiz" dememe mümkün değil. O gelişmenin kalitesine de bakmamız lazım; kantitesi değil sadece. Kalitesine de bakmamız lazım, nereye yatırım yapıyoruz, neye yatırım yapıyoruz. Köylerimiz nasıl oluyor. şehirlerimiz

“Valiler ve

Kaymakamlar, genelde

mülki idareciler devletin

en önemli unsurlarından

biridir. Devleti temsil

ederler, aynı zamanda

bir çok meseleyi yerinde

çözenler, hakikaten onlara

gerekli, sorumluluklarla

beraber, yetkilerle

beraber, gerekli imkanlar

da verilirse, bir çok

meseleyi çok daha kolay

halledebileceğimizi her

zaman düşündük.”

nasıl oluyor.

Türkiye'de gelişme ortamı vardır. Çok disiplinli, mazlum, aynı zamanda kanaatkar, cefakar bir milletimiz var. Bu en sağlam temeldir. Köyümüzden kentimize kadar insanları incelediğiniz zaman görürsünüz ki, kim ne derse desin, neler yazılırsa yazılsın, insanlarımız hakikaten gelişme için en büyük kaynaktır. Birçok yerlerde söylendiği gibi tabii kaynakları olmayan ülkeler gelişmez diye bir şey yoktur. Türk insanı çalışkandır, zekidir. aynı zamanda itaatkardır, disiplinlidir.

Elinizde bu çok güzel malzeme var. Neticesi ne kalıyor; gayet tabii, iyi planlamak, iyi icraat yapmak ve memleketin meselelerini iyi teşhis ederek ona göre programı uygulamak. Son üç senedir biz hükümet olarak bu konuda epey mesafe aldığımızı zannediyorum. Türkiye'nin bir çok meselesini teşhis ettik ve belki başka iktidara nasip olmayacak tarzda da bize bu meseleleri çözme imkanı nasip oldu.

“Halkın, tabiatıyla

Vali ve Kaymakama

büyük saygısı vardır.

Türk İdaresinde bu

böyledir; ama Valinin veya

Kaymakamın elinde biraz

daha iyi imkan olursa,

devleti orada çok daha

güzel temsil eder; onu da

biliyoruz.”